

I samband med at NIBIO sender ut pressemelding for driftsgranskingar i jord- og skogbruk for heile landet, vil vi supplere med ein del lokale data for Rogaland og Agder.

Driftsresultatet for jordbruket i Rogaland og Agder 2019

Hovudtendens

- **Nedgang for alle produksjonar i Agder og Rogaland andre bygder**
- **Auke på Jæren, men framleis nedgang for mjølkeprodusentar**
- **Låge nettoinvesteringar i begge regionar**

Jordbruksinntekta til jær bøndene auka med 15 prosent frå 2018 til 2019. I gjennomsnitt vart jordbruksinntekta til bøndene på Jæren 310 000 kroner per årsverk i 2019. I resten av Rogaland og Agder¹ gjekk jordbruksinntekta ned med 22 prosent, til 232 500 kroner.

Nettoinvesteringane var i gjennomsnitt -20 800 kroner for bruk på Jæren i 2019, 22 400 kroner i Agder og Rogaland andre bygder og 113 800 kroner i gjennomsnitt for landet. Negative nettoinvesteringar på Jæren inneber at produksjonsapparatet ikkje vert fornya i takt med slitastien. Samanlikna med tidlegare år var det en sterk nedgang i nettoinvesteringane, som har vore relativt høge i begge regionar dei siste åra.

I begge regionane vart det ein auke i avlingar, samanlikna med tørkeåret 2018. Dette gav positive utslag når det gjeld inntekter frå planteproduksjon. For husdyrprodusentar har marknadsituasjonen vore krevjande, og prisane på fleire viktige husdyrprodukt gjekk ned. Dei totale kostnadene inklusive avskrivningar auka med 4 prosent på Jæren, medan dei gjekk ned med 1 prosent i andre bygder.

I samband med tørken i 2018 vart det utbetalt avlingsskadeerstatning til mange produsentar. Erstatningane kom i 2018, medan enkelte etterverknader av tørken kom i 2019. Blant anna førte mindre besetningar til lågare inntekter frå husdyrhaldet. Difor er resultatet for 2019 påverka av tørken i 2018. Det er for bruka i Agder og Rogaland andre bygder at dette har påverka jordbruksinntekta mest for 2019. I 2018 fekk bruka i denne regionen i snitt høgare avlingsskadeerstatning samanlikna med Jæren. Jordbruksinntekta på Jæren har over lang tid vore høgare enn Andre bygder, og medan det motsette var tilfellet i 2018.

Jæren

Nedgang i jordbruksinntekta på **mjølkeproduksjonsbruka** heldt fram i 2019 og vart redusert med 7 prosent samanlikna med året før, til i gjennomsnitt 225 600 kroner per årsverk. Jordbruksinntekta gjekk ned for tredje året på rad, og ligg omlag 84 200 lågare enn snittet for alle bruk for Jæren. Nedgangen frå 2018 til 2019 forklarast i stor grad av kostnadsauke.

I gjennomsnitt hadde bruka i denne gruppa 34,0 årskyr, ein auke på 0,4 årskyr frå 2018. Omsett mjølk gjekk opp med 2 prosent til 222 761 liter. Omsett storfekjøtt gjekk opp med 1 prosent frå 2018 til 2019, til 8,35 tonn. Arbeidsinnsatsen vart om lag uendra og var på 1,8 årsverk.

¹ I driftsgranskingane er jordbruket i Rogaland og Agder delt inn i to regionar; «Jæren» og «Agder og Rogaland andre bygder».

Produksjonsinntektene auka med 2 prosent. Mjølkeprisen gjekk ned med 0,06 kroner per liter for mjølkebruka på Jæren, og var i gjennomsnitt 5,78 kroner. Prisen på storfekjøtt gjekk ned med 2,86 kroner per kg for kukjøtt og 0,67 kroner per kg for anna storfekjøtt. Dei variable kostnadene auka med 3 prosent, medan dei faste kostnadene inkl. avskrivningar auka med 7 prosent.

Nettoinvesteringa i 2019 låg på -156 600 kroner i gjennomsnitt per bruk. Det er ein kraftig nedgang på heile 472 000 kroner samanlikna med 2018. Det vart investert mest i maskiner og reiskap. Den samla gjelda var på 5,05 millionar kroner, ein nedgang på 3 prosent. Rentekostnaden auka med 13 prosent frå 2018 til 2019.

Bruka med mjølkeproduksjon kombinert med svinhald på Jæren har hatt auke i jordbruksinntekta etter eit kraftig fall frå 2017 til 2018 på 44 prosent. Jordbruksinntekta gjekk opp med 7 prosent til 358 700 kroner per årsverk. Inntektsauke frå mjølk, storfekjøtt og frå svinhaldet påverka resultatet positivt for bruk med mjølkeproduksjon kombinert med svinhald på Jæren. Jordbruksinntekta gjekk opp, trass i at samla kostnader auka med 6 prosent frå 2018 til 2019.

Prisane på mjølk fall med 0,03 kroner per liter, medan pris på storfekjøtt frå okse og kvige gjekk opp med 1,40 kroner per kg og pris på kukjøtt fall med 0,21 kroner per kg. For slaktegris gjekk prisen ned med 0,20 kroner per kg, og smågrisprisen gjekk ned med 83 kroner per seld smågris.

Årskutalet auka med 2,6 årskyr til 54,1 årskyr. Ytinga gjekk opp med 1 prosent og låg på 8 318 liter per årsku i 2019. Det vart omsett 6 prosent meir mjølk frå 2018 til 2019, i gjennomsnitt 402 200 liter mjølk. Det vart omsett 1,5 tonn meir storfekjøtt inkludert kukjøtt i 2019 enn i 2018, i gjennomsnitt 14,7 tonn. Det vart omsett 69,9 tonn slaktegris i 2019 og selt 625 smågris. Omsett kg slaktegris auka med 6 prosent, medan tal smågris som vart selde, gjekk ned med 1 prosent. Arbeidsinnsatsen gjekk opp med 10 prosent, og var på 2,5 årskyr i 2019.

Nettoinvesteringane på desse bruka var i gjennomsnitt 94 500 kroner i 2019. Til samanlikning var nettoinvesteringane året før, i 2018, på 168 900 kroner. Blant bruka i denne gruppa vart det investert mest i driftsbygningar. Gjelda gjekk opp med om lag 0,7 millionar kroner til 9,8 millionar kroner.

Det er få bruk i denne gruppa med berre 11 bruk i 2019. Endringar på enkeltbruk, eller utskifting av bruk, kan gje store utslag for gruppa.

Mjølkeproduksjonsbruka utgjer den største gruppa av bruk på Jæren. Sjølv om jordbruksinntekta gjekk ned for denne gruppa, auka inntekta i gjennomsnitt for alle bruka på Jæren. Blant **driftsformene som ikkje vert presentert her**, auka jordbruksinntekta med 40 prosent. Det er 33 bruk som er med i denne gruppa, som inkluderer blant anna bruk med korn og kylling som hadde stor auke i jordbruksinntekt frå 2018 til 2019.

Av dei samla inntektene til familien på Jæren, utgjorde driftsoverskotet frå jordbruket 50 prosent i 2019, 4,2 prosentpoeng meir enn i 2018. Tilleggsnæringar utgjorde 5 prosent, og løsinntekt 35 prosent. Resten av inntekta er skogbruk, anna næringsinntekt utanom bruket, pensjonar og kapitalinntekter.

Samla gjeld auka med 200 000 kroner frå 2018 og var på 6,0 millionar kroner per bruk i 2018 på Jæren. Rentekostnaden gjekk opp med 14 000 kroner til 201 000 kroner.

Maksimalt jordbruksfrådrag har vore 166 400 kroner sidan 2012. Tek ein omsyn til inntektsverknad av jordbruksfrådraget, vert den skattekorrigerte jordbruksinntekta for bruka frå Jæren 336 300 kroner per årsverk. Inntektsverknaden av jordbruksfrådraget utgjorde 26 600 per årsverk på Jæren. Det er ikkje teke omsyn til inntektsverknaden av jordbruksfrådraget i dei andre resultatmåla frå driftsgranskningane.

Agder og Rogaland utanom Jæren

For mjølkeprodusentane i Agder og Rogaland utanom Jæren, gjekk produksjonsinntektene ned med 7 prosent og kostnadane gjekk ned med 4 prosent. Dette ga eit fall i jordbruksinntekta på 22 prosent samanlikna med året før. Lågare inntekter frå mjølk og andre tilskot bidrog i stor grad til denne nedgangen. I gjennomsnitt vart jordbruksinntekta 240 800 kroner per årsverk. Årskutalet gjekk ned med 2,2 til 25,7 årskyr. Ytinga per årsku var på 7 500 kg og , omsett mjølk gjekk ned med 10 prosent til 172 800 liter.

Mjølkeprisen gjekk ned med 0,18 kroner per liter i til 5,49. Produksjon av storfekjøtt gjekk opp med 13 prosent og var på 7,1 tonn i 2019. Prisen på storfekjøtt (utanom ku) gjekk ned med 1,80 kroner per kg, medan prisen på kukjøtt gjekk ned med 2,0 kroner per kg.

Arbeidsinnsatsen gjekk litt opp, og utgjorde 1,9 årsverk i 2019. Nettoinvesteringa vart redusert med 160 00 kroner til 51 700 kroner i 2019. Det vart investert mest i driftsbygningar blant bruka i denne gruppa.

Bruka med kombinert mjølkeproduksjon og sauehald i Agder og Rogaland utanom Jæren oppnådde ei jordbruksinntekt på 193 600 kroner i 2019, det er 142 500 kroner (42 prosent) mindre enn i 2018. Produksjonsinntektene gjekk ned 11 prosent, som følgje av lågare inntekter på kjøtt og mjølk. I tillegg gjekk andre tilskot inklusive avlingsskadetrygd, ned. Bruka med mjølk og sau hadde 21,3, årskyr, noko som er 1,3 mindre enn året før . Til saman vart det produsert 7 800 kg mjølk per årsku i 2019. Dette ga ein nedgang i mjølkeytinga på 3 prosent samanlikna med året før. Det vart også omsett 8 prosent mindre mjølk i 2019, 152 400 liter. Tal vinterfôra sauer gjekk ned med 27 prosent til 116, og omsett lammekjøtt gjekk ned 20 prosent til 2,7 tonn. Mykje av nedgangen i produksjonsvolumet kan skuldast nedslakting av buskap grunna lite fôr i tørkeåret 2018.

Prisen på lammekjøtt auka med 1,28 kroner per kg og prisen på storfeslakt (okse og kvige) gjekk opp med 1.22 kroner per kg. Prisen på kukjøtt og sauekjøtt gjekk ned med høvesvis 5 og 4,78 kroner per kg. Mjølkeprisen gjekk ned med 0,07 kroner per liter. Det er særleg nedgang i inntektene frå sauehaldet, samt nedgang i mjølkeproduksjon som bidrog til at husdyrinntektene fall frå 2018 til 2019.

Arbeidsinnsatsen var omtrent uendra på 1,9 årsverk i 2019. I 2019 låg nettoinvesteringane på 2 400 kroner, noko som er ein nedgang på 105 700 kroner samanlikna med året før. Det vart investert mest i maskiner og reiskap.

Jordbruksinntekta for bruk med ein-sidig sauehald i Agder og Rogaland andre bygder gjekk svært mykje tilbake frå 2018 til 2019. Jordbruksinntekta var på 98 700 kroner, som er ein nedgang på 43 prosent samanlikna med året før. Produksjonsinntektene gjekk i ned med 15 prosent frå 2018 til 2019(, i hovudsak som følgje av at det i 2018 vart utbetalt avlingsskadeerstatning pga. tørke). Mykje av dette skuldast periodisering av avlingsskadeerstatning og færre dyr i samband med fôrsvikt i 2018.

Tal vinterfôra sauer gjekk ned med 15 prosent frå 2018 til 2019 til 135 vinterfôra sauer. I tillegg gjekk omsett sau- og lammekjøtt ned med 6 prosent. I alt vart det produsert 4,3 tonn sau- og lammekjøtt. Etter fleire år med fallande prisar som følgje av overproduksjon, gjekk prisane opp for saue- og lammekjøtt med høvesvis 5 og 4 prosent. I snitt var prisen på sauekjøtt på 10, 57 kroner, medan prisen på lammekjøtt låg på 50,29 kroner. Dei variable kostnadene gjekk ned med 15 prosent, medan dei faste kostnadene inkl. avskrivningar gjekk ned med 5 prosent.

Nettoinvesteringa var negativ for desse bruka i 2018. I 2019 auka nettoinvesteringane til 57 000 kroner i snitt per bruk. Også her vart det investert mest i maskiner og reiskap.

Driftsoverskotet frå jordbruket utgjorde 31 prosent av familiens samla inntekter i gjennomsnitt for alle bruka frå Agder og Rogaland andre bygder, ein nedgang på heile 10 prosentpoeng frå 2018. Tilleggsnæringar utgjorde 7 prosent, og løsinntekt utgjorde 49 prosent av familiens samla inntekter. Resten av inntekta er skogbruk, anna næringsinntekt utanom bruket, pensjonar og kapitalinntekter.

Samla gjeld gjekk ned med 5 prosent frå 2018 til 2019, til 4,0 millionar kroner i Agder og Rogaland andre bygder. Rentekostnadene auka med 4 prosent til 128 700 kroner.

Tek ein omsyn til inntektsverknad av jordbruksfrådraget, vert den skattekorrigerte jordbruksinntekta for bruka frå dei andre bygdene i Rogaland og Agder 261 400 kroner per årsverk. Inntektsverknaden av jordbruksfrådraget utgjorde 28 000 kroner per årsverk.

Jordbruksinntekt er definert som løn til alt arbeid og rente på eigenkapitalen per årsverk, og varierer mellom ulike produksjonar og storleik på bruka.

Skattefordel for bønder er skattelette i form av eit ekstra jordbruksfrådrag i allmenn inntekt. Det blir rekna ein inntektsverknad av skatteletten tilsvarande den inntekta ein må ha for å oppnå same kjøpekraft som skatteletten genererer.

Nettoinvestering er nyanlegg minus avskrivningar, fråsal og investeringstilskot.

Driftsgranskingane i jord- og skogbruk er basert på eit tilfeldig utval av bruk frå heile landet. I 2019 var det i alt 930 bruk med i driftsgranskingane. Bruka frå Rogaland og Agder vert delte inn i to regionar, «Jæren» og «Agder og Rogaland andre bygder». Årsaka er at Jæren har betre grunnlag for jordbruksproduksjon enn resten av Rogaland og Agder. I alt var det med 64 bruk frå Jæren og 92 bruk frå resten av Rogaland og Agder-fylka. Utvalet av bruk som deltek, skal vere representativt for regionen.

Alle dei presenterte resultatane er gjennomsnittstal frå større grupper av bruk. Mindre grupper er ikkje presenterte, men er med i gjennomsnittstala. Det er stor spreiding i materialet, noko som ikkje kjem fram her. Gjennomsnittstala for dei 156 bruka i Agder og Rogaland gjev likevel ein god peikepinn på korleis den økonomiske utviklinga for jordbruket har vore.

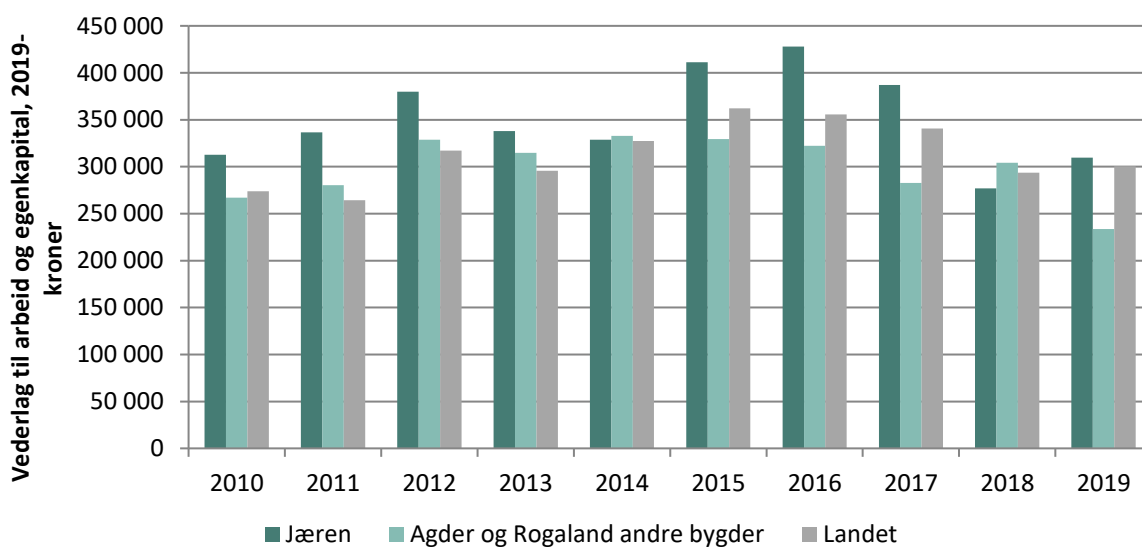
Samla oversikt for 2019

	Tal bruk	Innmarksareal	Driftsoverskot per bruk		Jordbruksinntekt per årsverk		Skattekorrigert vederlag per årsverk	
			2018	2019	2018	2019	2018	2019
Rogal./Agder, alle	156	371	422 900	418 400	285 800	268 200	315 700	295 500
Jæren, alle	64	371	427 800	543 200	270 800	309 800	299 400	336 300
200-300 daa	14	255	412 200	364 800	281 000	203 900	311 500	228 300
300-500 daa	17	385	332 000	410 900	184 100	232 900	211 000	261 100
> 500 daa	14	383	615 800	704 800	276 900	297 200	300 500	320 200
Mjølkk	20	331	454 100	401 700	264 700	225 600	295 800	253 600
Mjølkk/gris	11	554	719 200	855 300	335 500	358 700	360 900	379 800
Agder og Rogaland andre bygder	92	370	419 500	307 900	297 700	233 400	328 700	261 400
100-200 daa	15	163	184 400	134 300	187 200	169 800	227 800	204 600
200-300 daa	20	245	281 300	170 500	214 000	155 100	244 200	182 400
300-500 daa	31	378	425 600	294 600	293 500	214 500	328 200	246 200
> 500 daa	22	675	725 700	574 900	371 000	285 100	398 500	310 000
Mjølkk	30	384	483 600	397 500	307 400	240 800	340 400	270 700
Mjølkk/sau	8	489	591 000	318 400	334 100	193 600	365 000	222 800
Sau	19	273	145 800	79 900	172 700	98 700	205 000	124 500

Alle beløpa i tabellen er oppgjevne i nominelle kroner.

Jordbruksinntekt per. årsverk er definert som løn til alt arbeid og rente på egenkapitalen

Jordbruksinntekt per årsverk à 1845 timar i perioden 2010–2019, i 2019-kroner

For fleire opplysningar, kontakt NIBIO Bergen ved:

Rådgjevar Marius Berger, 941 49 336

Seniorrådgjevar Torbjørn Haukås, 476 58 552

E-post: bergen@nibio.no

Internett: www.nibio.no